

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ШВЕЦЬ ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК: 378:351.745.5

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ МВС УКРАЇНИ
ДО ОХОРОНИ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ
В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук**

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному авіаційному університеті, МОН України.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент **Тогочинський Олексій Михайлович**, Академія Державної пенітенціарної служби України, т.в.о. ректора.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор **Діденко Олександр Васильович**, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, завідувач кафедри педагогіки та соціально-економічних дисциплін;

кандидат педагогічних наук, доцент **Прадівляний Микола Григорійович**, Вінницький національний технічний університет, директор Центру міжнародних зв'язків.

Захист дисертації відбудеться «10» березня 2016 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.062.15 у Національному авіаційному університеті за адресою: 03680, м. Київ-58, пр. Космонавта Комарова, 1, ауд. 1.209.

З дисертацією можна ознайомитись в бібліотеці та веб-сайті Національного авіаційного університету (03680, м. Київ, пр. Космонавта Комарова, 1).

Автореферат розісланий «10» лютого 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н.В. Ладогубець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Реформування та оптимізація роботи Міністерства внутрішніх справ України (МВС) передбачають перетворення цього правоохоронного органу на такий, що має відповідати вимогам українського суспільства та європейським демократичним стандартам.

Відповідно до сучасного законодавства України, головними завданнями МВС є забезпечення нормативно-правового регулювання у правоохоронній сфері; визначення пріоритетних напрямів розвитку органів внутрішніх справ; інформування та надання роз'яснень щодо здійснення державної політики у сфері правоохоронної діяльності; забезпечення здійснення соціального діалогу.

Офіцери МВС мають бути готовими виконувати завдання щодо профілактики правопорушень, охорони та забезпечення громадського порядку, боротьби зі злочинністю, розшуку й затримання правопорушників, особливо небезпечних та озброєних злочинців, охорони важливих державних об'єктів, припинення групових і масових порушень громадського порядку в населених пунктах. Службова діяльність працівників МВС здійснюється не лише в складних, а й в екстремальних умовах і вимагає від них високого рівня розвитку психологічної готовності, стійкості, сформованості спеціальних здібностей, якостей та властивостей. Від рівня професіоналізму і компетентності правоохоронців, їх здатності та готовності виконувати поставлені завдання в різних ситуаціях службово-професійної діяльності безпосередньо залежить стан законності в державі, зміцнення охорони громадського порядку.

Інтеграція України в європейській простір також впливає на освітні процеси у вищих навчальних закладах (ВНЗ) МВС. Важливою є орієнтація на стандарти підготовки офіцерів для європейських правоохоронних органів, згідно з якими фахова підготовка передбачає формування компетенції відповідно до вимог сьогодення. З огляду на це, концепція реформування системи відомчої освіти передбачає посилене формування практичної складової професійної готовності правоохоронців, надання їм ґрунтовних теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для успішного виконання оперативно-службових завдань, засвоєння ними цінностей демократичного суспільства та готовності захищати ці цінності.

Психолого-педагогічному аналізу різних аспектів правоохоронної діяльності присвячено праці В. Васильєва, О. Діденка, В. Зеленого, Д. Кобзіна, М. Козяра, М. Костицького, О. Назарова, В. Медведєва, І. Платонова, М. Прадівляного, В. Примака, О. Тімченка, О. Телічкіна, О. Тогочинського, В. Толубка, Г. Юхновця, С. Яковенка та ін. У цих роботах окреслено окремі напрями удосконалення навчально-виховного процесу та фахової підготовки майбутніх офіцерів МВС, формування в них професійних знань, умінь, навичок та якостей, готовності до професійної діяльності.

Проте в дослідженнях цих учених, а також інших науковців проблема підготовки майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку ще не стала предметом спеціального наукового вивчення та аналізу.

Саме тому важливим завданням на сьогодні є пошук шляхів покращення підготовки майбутніх правоохоронців до охорони та забезпечення громадського порядку. Про актуальність цієї теми свідчить і необхідність вирішення суперечностей між входженням у сучасний економічний, культурний та інформаційний простір життєдіяльності суспільства, з одного боку, та недостатньою адаптованістю системи освіти до урахування нових змін у процесі підготовки майбутніх офіцерів МВС – з іншого; зростаючими особистісно-професійними вимогами до моральних, професійних та психологічних якостей майбутніх правоохоронців та реально набутими у процесі навчання знаннями й професійними вміннями, яких недостатньо для роботи в конкретних умовах; необхідністю формування професійної компетентності майбутнього офіцера на основі ефективних психолого-педагогічних технологій фахової підготовки.

Таким чином, необхідність удосконалення підготовки майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку, теоретична і практична значущість проблеми, її недостатня розробленість, а також наявні суперечності визначили вибір теми дослідження: «Підготовка майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є складовою частиною наукових досліджень МВС, а саме: відповідає Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2010–2014 роки, затвердженого наказом МВС України від 29 липня 2010 р. № 347; включено до плану науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт Національної академії внутрішніх справ на 2012 р. (п. 150).

Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 9 від 29 травня 2012 р.) та узгоджено Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 7 від 25 вересня 2012 р.).

Мета і задачі дослідження. *Мета* роботи полягає в підвищенні результативності фахової підготовки у ВНЗ МВС шляхом упровадження в цей процес педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів до охорони і забезпечення громадського порядку.

Відповідно до поставленої мети дослідження визначено такі *задачі*:

1. З'ясувати сутність, структуру, зміст і функції готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку.

2. Визначити критерії, показники та охарактеризувати рівні для з'ясування стану сформованості готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку.

3. Визначити та обґрунтувати педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку та розробити модель цього процесу.

4. Експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку.

5. Обґрунтувати методичні рекомендації науково-педагогічним

працівникам щодо формування у процесі фахової підготовки готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх офіцерів у ВНЗ МВС.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку.

Гіпотезою дослідження є припущення про те, що формування в майбутніх офіцерів МВС готовності до охорони і забезпечення громадського порядку буде більш результативним за умов:

активізації та розвитку мотивації майбутніх офіцерів до освітньої діяльності;

забезпечення професійної спрямованості практичної складової підготовки майбутніх офіцерів у ВНЗ МВС;

оптимізації змісту, форм і методів формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки;

використання особистісно-орієнтованого підходу під час викладання спеціальних дисциплін.

Методи дослідження. Для розв'язання визначених задач застосовано широкий комплекс методів дослідження: *теоретичні* – ретроспективний і порівняльний аналіз наукової літератури та навчально-методичної документації, синтез, узагальнення і систематизація даних – для з'ясування сутності, особливостей змісту і структури готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони та забезпечення громадського порядку, уточнення критеріїв, визначення показників і характеристики рівнів її сформованості, обґрунтування педагогічних умов формування зазначеної готовності; моделювання; *емпіричні* – тестування, анкетування, метод експертних оцінок, спостереження, інтерв'ювання, педагогічний експеримент – для визначення стану сформованості в майбутніх офіцерів МВС готовності до охорони і забезпечення громадського порядку й перевірки результативності обґрунтованих педагогічних умов; *математичної статистики* – критерій Фішера – для кількісного і якісного аналізу результатів дослідження й оцінювання достовірності експериментальних даних; критерій Колмогорова-Смірнова – для співставлення емпіричних розподілів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

вперше:

- визначено, обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування в майбутніх офіцерів МВС готовності до охорони і забезпечення громадського порядку (активізація та розвиток мотивації майбутніх офіцерів до освітньої діяльності; забезпечення професійної спрямованості практичної складової підготовки майбутніх офіцерів у ВНЗ МВС; оптимізація змісту, форм і методів формування в майбутніх офіцерів готовності до охорони і забезпечення громадського порядку; орієнтація викладача на особистісно-орієнтований підхід під час викладання дисциплін спеціального циклу);

- розроблено та впроваджено модель формування в майбутніх офіцерів

МВС готовності до охорони і забезпечення громадського порядку, що складається з *концептуального* (містить мету, завдання, основні закономірності, функції та принципи формування в майбутніх офіцерів готовності до охорони та забезпечення громадського порядку), *змістовно-процесуального* (описує педагогічні умови, етапи та методичне забезпечення процесу фахової підготовки офіцерів МВС до охорони й забезпечення громадського порядку) та *діагностично-результативного* (розкриває зміст структурних елементів готовності до охорони та забезпечення громадського порядку, описує критерії, показники та рівні оцінювання її сформованості в майбутніх офіцерів, відображає методику діагностики відповідної якості) *блоків*;

- *розроблено* поняття «готовність майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку» – це комплексне утворення, що охоплює мотиваційну, когнітивну, діяльнісну та рефлексивну сфери діяльності майбутнього офіцера МВС, ґрунтується на теоретичних і практичних знаннях про особливості охорони і забезпечення громадського порядку, виявляється у здатності усвідомлювати значимість майбутньої професійної діяльності з охорони і забезпечення громадського порядку, розкривається та удосконалюється при виконанні відповідних службово-професійних функцій.

- *визначено* структуру готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку: вона складається з *мотиваційного* (інтерес та внутрішня мотивація до професії правоохоронця, охорони і забезпечення громадського порядку, бажання і потреба в саморозвитку), *когнітивного* (система загальних та спеціальних знань про особливості охорони і забезпечення громадського порядку, ерудованість), *діяльнісного* (практична готовність до професійних дій, охорони і забезпечення громадського порядку, використання набутого професійного досвіду) та *рефлексивного* (сформованість вольових професійних якостей, необхідних для охорони і забезпечення громадського порядку, самоаналіз та коригування своїх дій) компонентів; *уточнено* критерії (*мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та особистісно-рефлексивний*), визначено їх показники й охарактеризовано рівні (*низький, середній та високий*) сформованості в майбутніх офіцерів МВС готовності до охорони і забезпечення громадського порядку;

удосконалено:

- методику формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку у процесі фахової підготовки;

набули подальшого розвитку:

- практичні положення професійної підготовки майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у включенні в змістові блоки робочих програм навчальних дисциплін «Загальна тактика» та «Оперативно-розшукова діяльність» видів занять, які передбачають поглиблене формування в майбутніх офіцерів МВС умінь і навичок з охорони та забезпечення громадського порядку; упровадженні у навчально-виховний процес апробованих у дослідженні дидактичних матеріалів з метою розвитку та корекції

компонентів готовності до охорони й забезпечення громадського порядку в майбутніх офіцерів; розробленні методичних рекомендацій науково-педагогічному складу щодо формування в майбутніх офіцерів МВС готовності до охорони та забезпечення громадського порядку; використанні запропонованих діагностичних методик для моніторингу готовності майбутніх офіцерів до виконання службово-професійних завдань.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в навчально-виховний процес та науково-дослідну діяльність Національної академії внутрішніх справ (акт впровадження від 25 грудня 2014 р.), Державного науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України (акт впровадження від 27 січня 2015 р.), Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (акт впровадження від 5 лютого 2015 р.), Одеського державного університету внутрішніх справ (акт впровадження від 9 лютого 2015 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні, експериментальні та прикладні результати проведеного дослідження обговорено на кафедрі педагогіки та психології професійної освіти Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету та доповнено на наукових конференціях різного рівня, а саме:

міжнародних: II міжнародна науково-практична конференція «Воздействие социальной среды на воспитание и формирование личности: классические и инновационные подходы к изучению проблематики» (г. Донецьк, 5–7 марта 2013 г.), міжнародні науково-практичні конференції «Сучасна наука – пенітенціарній практиці» (м. Київ, 24 жовтня 2013 р.) та «Пріоритетні напрямки розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук» (м. Одеса, 19–20 вересня 2014 р.);

всеукраїнських: VI всеукраїнська науково-практична конференція «Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України» (м. Хмельницький, 15 листопада 2013 р.), VII всеукраїнська науково-практична конференція «Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань» (м. Хмельницький, 21 листопада 2014 р.);

звітних: науково-теоретична конференція «Сучасні інновації в педагогіці вищої школи» (м. Київ, 29 листопада 2013 р.);

науково-практичному семінарі: «Актуальні питання психологічного забезпечення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах» (м. Київ, 2013 р.).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 16 наукових публікаціях, серед яких 15 одноосібні: із них вісім наукових статей – у наукових фахових виданнях України й іноземних держав у галузі педагогіки, вісім – у матеріалах наукових конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (229 найменувань, із них п'ять – іноземною мовою) і трьох додатків. Основний зміст дисертації викладено на 183 сторінках. Робота містить шість таблиць і чотири рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, розкрито ступінь її розроблення, визначено мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано гіпотезу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, а також наведено дані про апробацію й упровадження результатів дослідження.

У першому розділі – «Теоретичні основи підготовки майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку» – проаналізовано наукові підходи до професійної підготовки майбутніх офіцерів МВС в педагогічній теорії та практиці; узагальнено сучасні вимоги до правоохоронців у контексті їх професійної підготовки з охорони і забезпечення громадського порядку; розкрито особливості змісту, структуру та функції готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку.

Питання професійної підготовки майбутніх фахівців та підвищення ефективності процесу навчання є предметом наукових пошуків Б. Ананьєва, Ю. Бабанського, А. Вербицького, М. Дьяченка, О. Левенець, І. Лернера, О. Пехоти, В. Сухоноса, Т. Шамової. Загальні питання професійної підготовки правоохоронців розглядають О. Бандурка, С. Воробйова, О. Горохівський, О. Діденко, А. Кучеренко, І. Марчук, І. Машталір, С. Шевцов та ін. Формування професійно-моральних якостей майбутніх офіцерів досліджують В. Барковський, Т. Гороховська, О. Несімко, А. Окіпняк, В. Пліско, А. Пожидаєв, С. Полторак, І. Радомський, С. Кубицький, Є. Левицький, О. Тогочинський, Г. Яворська та ін.

Детальне вивчення наукових праць (В. Вдовюк, Є. Кузьмін, І. Волков, Ю. Ємельянов, В. Уліч, В. Ягупов) дозволило з'ясувати, що на сьогодні склалося багато підходів до визначення функцій професійної діяльності офіцерів правоохоронних органів. Їх узагальнення та систематизація дали можливість виділити такі основні функції професійної діяльності офіцера МВС: гностичну, прогностичну, проектувальну, конструктивну, комунікативну, оперативно-організаційну та організаційно-психологічну.

Дослідники пропонують різні шляхи удосконалення професійної підготовки майбутніх офіцерів: розвиток професійної компетентності у курсантів через набуття ними знань, умінь і навичок, необхідних при виконанні службових завдань; формування у курсантів особистісної позиції та ставлення до системи загальнолюдських і професійних цінностей; вдосконалення особистісних якостей, зокрема ініціативності, відповідальності, дисциплінованості; розвиток культури професійного спілкування в майбутніх офіцерів; формування психологічної готовності до виконання обов'язків.

На основі теоретичного вивчення наукових поглядів (М. Дьяченко, Т. Іванова, Л. Кандибович, В. Молотая, А. Мойсеєнко, Н. Плахотнюк, Г. Яворської), вимог нормативно-правових документів та особистого досвіду визначено, що зовнішнім проявом готовності майбутніх офіцерів до виконання професійних завдань є необхідні професійні знання, сформовані інтелектуальні

якості, адаптація до зовнішніх несприятливих факторів, високий рівень резервних можливостей, сформованість умінь критичного аналізу ситуацій.

Готовність майбутнього офіцера МВС до професійної діяльності як особистісне утворення формується в процесі професійної підготовки та є результатом взаємодії курсантів із суб'єктами навчальної діяльності. Зважаючи на це, можна констатувати, що процес формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку передбачає досягнення певного рівня розвитку особистості майбутнього офіцера, зокрема системного формування в нього знань, умінь та професійно значущих якостей правоохоронця.

З урахуванням висновків наукових досліджень (А. Балендр, О. Діденко, В. Пліско, М. Прадівляний, О. Тогочинський, Л. Султанова, М. Шерман), змісту керівних документів, у яких містяться вимоги до професійних якостей майбутніх офіцерів МВС, а також освітньо-кваліфікаційних характеристик, встановлено, що готовність до охорони і забезпечення громадського порядку – це комплексне утворення, що охоплює мотиваційну, когнітивну, діяльнісну та рефлексивну сфери майбутнього офіцера МВС, ґрунтується на теоретичних і практичних знаннях про особливості охорони і забезпечення громадського порядку, виявляється у здатності усвідомлювати значимість майбутньої професійної діяльності з охорони і забезпечення громадського порядку, розкривається та удосконалюється при виконанні відповідних службово-професійних функцій.

У структурі готовності майбутніх офіцерів до охорони та забезпечення громадського порядку виділено такі компоненти: мотиваційний (інтерес та внутрішня мотивація до професії правоохоронця, охорони і забезпечення громадського порядку, бажання і потреба у саморозвитку), когнітивний (система загальних та спеціальних знань про особливості охорони і забезпечення громадського порядку, ерудованість), діяльнісний (практична готовність до професійних дій, охорони і забезпечення громадського порядку, використання набутого професійного досвіду) та рефлексивний (сформованість вольових професійних якостей, необхідних для охорони і забезпечення громадського порядку, самоаналіз та коригування своїх дій).

Основними функціями готовності майбутніх офіцерів до охорони і забезпечення громадського порядку є: гностично-інформаційна – відображає пізнавальну спрямованість особистості правоохоронця; ціннісно-конструктивна – виявляється в усвідомленні майбутнім офіцером сутності та соціальної значущості професії правоохоронця, у наявності стійкого інтересу до майбутньої професійної діяльності, у розумінні відповідальності за результати своєї праці; діяльнісно-інтегративна – виявляється в уміннях використовувати загальнонаукові методи пізнання при набутті професійних знань, здатності оволодіти системним мисленням та розвиненими аналітичними здібностями; формувально-розвивальна – реалізується в уміннях використовувати знання при вирішенні професійних завдань, у формуванні здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та саморегуляції; аналітико-прогностична – виявляється у здатності до прогностичної діяльності в професійній сфері, готовності брати на себе відповідальність у складних ситуаціях, самостійно, творчо й ефективно приймати рішення. Зазначені

функції взаємозалежні та взаємообумовлені.

У другому розділі – **«Науково-методичне обґрунтування педагогічних умов і моделювання процесу підготовки майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку»** – визначено критерії, показники й охарактеризовано рівні готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони за забезпечення громадського порядку; виявлено фактори, що істотно впливають на готовність майбутніх офіцерів до належного виконання своїх службових обов'язків; з'ясовано реальний стан готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в курсантів; обґрунтовано педагогічні умови і розроблено модель формування готовності до охорони й забезпечення громадського порядку.

З'ясування сутності та структури поняття «готовність до охорони і забезпечення громадського порядку» дозволило визначити діагностичний апарат та встановити рівень її реального стану в майбутніх офіцерів МВС оперативно-службової діяльності.

У процесі розроблення критеріїв сформованості готовності майбутніх офіцерів до охорони і забезпечення громадського порядку взято до уваги підходи до проблеми визначення критеріїв і показників сформованості професійних умінь та навичок, професійної готовності, викладені в наукових дослідженнях О. Барабанщикова, С. Буніна, В. Вдовюк, А. Краснощок, В. Уліча, С. Яворського, а також характерні ознаки, яким повинні відповідати критерії, з метою підвищення рівня сформованості досліджуваної якості та удосконалення і динамічного розвитку функціональності навчально-виховної системи ВНЗ. На основі проведеного теоретичного аналізу, з'ясування сутності та структури готовності майбутніх офіцерів МВС до дій з охорони і забезпечення громадського порядку, аналізу функцій та завдань, що їх виконують офіцери МВС, спостереження за професійною діяльністю майбутніх правоохоронців, результатів бесід з викладачами й опитувань, а також на підставі особистих спостережень за роботою курсантів у навчальний та позанавчальний час виокремлено чотири критерії, на основі яких можна провести діагностику рівнів сформованості готовності майбутніх правоохоронців до дій з охорони і забезпечення громадського порядку, зокрема *мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та особистісно-рефлексивний*. Зазначені критерії сформованості готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони та забезпечення громадського порядку виявляються у відповідних показниках, що дозволяють, з однієї сторони, визначити стан сформованості відповідної якості, а з іншої – об'єктивно оцінити результативність усього навчального процесу та проведеного педагогічного експерименту.

Мотиваційний критерій сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку характеризують такі показники, як наявність професійно-значущих мотивів, бажання та прагнення бути професіоналом, здійснювати охорону і забезпечення громадського порядку; бажання підвищувати свій особистісний і професійний рівень через саморозвиток і самоосвіту; позитивне ставлення до службової діяльності, до охорони і забезпечення громадського порядку; визнання професійних цінностей, цінностей охорони і забезпечення громадського порядку.

Показниками *когнітивного критерію* є знання законів, постанов, інструкцій та інших нормативно-правових актів щодо охорони і забезпечення громадського порядку; усвідомлення функцій, прав та обов'язків підрозділів органів МВС з метою захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб; знання заходів особистої безпеки при виконанні службових обов'язків під час несення служби в слідчо-оперативних групах, оформлення матеріалів оперативно-розшукової діяльності, затримання злочинців, несення служби з охорони громадського порядку.

Діяльнісний критерій розкривають такі показники, як уміння забезпечувати захист життя, прав, свобод, власність, законні інтереси громадян, суспільства та держави від злочинних посягань через прийняття виваженого рішення; уміння вживати у межах компетенції невідкладних заходів щодо охорони громадського порядку при виникненні стихійного лиха, аварій та катастроф, оголошенні окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації, інших надзвичайних подіях, а також при евакуації громадян, техніки, підприємств, установ та організацій; уміння аналізувати причини та умови, що спричиняють учинення злочинів в громадських місцях, уміння уживати оперативно-профілактичних заходів щодо їх усунення.

Особистісно-рефлексивний критерій виявляється через усвідомлення себе як суб'єкта професійної діяльності, який здійснює охорону і забезпечення громадського порядку; сформованість позитивних особистісних якостей, зокрема відповідальності, дисциплінованості, спостережливості, рішучості, принциповості, необхідних для охорони і забезпечення громадського порядку; здатність аналізувати власні дії, критично оцінювати результати діяльності з охорони і забезпечення громадського порядку; усвідомлення перспектив професійного зростання.

Комплексне врахування виділених критеріїв і показників дало змогу визначити три рівні сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в майбутніх офіцерів МВС: *низький, середній і високий*.

Визначені та уточнені в процесі наукового пошуку сутність, зміст і структура готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в майбутніх офіцерів МВС, а також розроблений діагностичний інструментарій дозволили перейти до розроблення дієвого механізму формування в курсантів цього виду готовності до оперативно-службової діяльності в умовах навчально-виховного процесу у ВНЗ МВС.

Визначення діагностичного апарату дало змогу провести констатувальний етап педагогічного експерименту за участі 256 осіб (136 майбутніх офіцерів Національної академії внутрішніх справ та 120 курсантів Навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки та Національної гвардії України НАВС). З метою констатувального етапу педагогічного експерименту здійснено аналіз організації навчально-виховного процесу у ВНЗ щодо відповідності меті – формування високого рівня готовності до охорони й забезпечення громадського порядку; визначення її реального стану в майбутніх офіцерів експериментальної та контрольної груп, а також рівня

розуміння науково-педагогічним та керівним складом необхідності формування зазначеної професійної якості.

Отримані результати свідчать про те, що навчально-виховний процес у ВНЗ має значні резерви для формування готовності до професійної діяльності, однак виявлено недостатній рівень у майбутніх офіцерів теоретичних знань та сформованості практичних умінь і навичок – складових професійної готовності, недостатнє уявлення про особливості охорони та забезпечення громадського порядку, специфіку роботи з правопорушниками та профілактику вчинення злочинів. Крім того, визначено, що серед опитаних 256 респондентів лише 21,32–25,0 % мають високий рівень готовності до охорони і забезпечення громадського порядку за визначеними критеріями, середній рівень спостерігається у 41,67–43,38 % респондентів, низький – 33,33 –35,29 % майбутніх офіцерів.

Отже, у результаті проведеного констатувального етапу експерименту виявлено певні упущення в професійній підготовці майбутніх офіцерів у ВНЗ МВС. Це зумовило необхідність пошуку та обґрунтування дієвих педагогічних умов для формування в майбутніх офіцерів готовності до охорони і забезпечення громадського порядку.

З урахуванням результатів констатувального етапу педагогічного експерименту і теоретичного аналізу досвіду формування готовності до охорони й забезпечення громадського порядку (праць О. Бикової, О. Барабанщикова, Л. Барановської, А. Вербицького, О. Діденка, М. Козяра, В. Молотая, С. Полторака, В. Ягупова) встановлено, що формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку забезпечать такі педагогічні умови: активізація та розвиток мотивації до освітньої діяльності; забезпечення професійної спрямованості практичної складової підготовки майбутніх офіцерів у ВНЗ МВС; оптимізація змісту, форм і методів формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки; орієнтація викладача на особистісно-орієнтований підхід під час викладання спеціальних дисциплін.

Упровадження зазначених педагогічних умов передбачало здійснення низки заходів під час професійної підготовки у ВНЗ МВС в експериментальній навчальній групі.

Активізація та розвиток мотивації у майбутніх офіцерів до навчальної діяльності забезпечувалися на основі урахування структури провідних мотивів навчальної діяльності курсантів; демонстрації суспільної значущості діяльності майбутніх офіцерів МВС у правоохоронній сфері; актуалізації та систематизації набутих раніше знань, умінь та навичок з метою перетворення їх на новий професійний досвід для вирішення поставлених завдань, подолання труднощів; забезпечення логічної послідовності у викладанні навчального матеріалу.

Спрямованість практичної складової професійної підготовки майбутніх офіцерів передбачала використання практичних ситуацій під час проведення занять та проходження практики. Такі заходи розкривають зміст майбутньої професійної діяльності та скеровують майбутніх офіцерів на отримання необхідного особистісного досвіду.

Оптимізація змісту, форм і методів формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки передбачала використання найбільш дієвих дидактичних прийомів набуття курсантами нових знань, поглиблення та розширення уже набутих і формування необхідних професійних умінь та навичок.

Використання у процесі викладання спеціальних дисциплін *особистісно-орієнтованого підходу* досягалось шляхом використання проблемних методів навчання, стимулюванням курсантів до активної навчально-пізнавальної діяльності, заохочуванням до самостійного творчого пошуку.

У процесі планування дослідно-експериментальної роботи враховано закономірності та принципи професійної підготовки майбутніх офіцерів. У науково-педагогічній теорії ці закономірності становлять основу практичної організації освітнього процесу у ВНЗ МВС. З урахуванням цього виділено такі закономірності формування готовності до здійснення професійних дій з охорони і забезпечення громадського порядку: спрямованість освітнього процесу на формування професійно важливих якостей, позитивного ставлення до обраної професії та розвиток мотиваційної сфери, формування позитивних настанов, прагнень, ідеалів; урахування прикладних аспектів при викладанні загальнонаукових та спеціальних навчальних дисциплін; використання вимог нормативно-правових актів, у яких регламентується діяльність МВС; урахування індивідуальних якостей та реальних можливостей кожного курсанта; оптимальне поєднання форм, методів та засобів навчання, компетентне педагогічне керівництво цим процесом; використання можливостей взаємовпливу та взаємонавчання в курсантському колективі; забезпечення можливості для саморозвитку, самовдосконалення та самоаналізу, що передбачає якісні зміни особистості; стимулювання та заохочення керівним складом досягнень курсантів; забезпечення зворотного зв'язку суб'єктів цього процесу.

Обґрунтовані педагогічні умови покладено в основу моделі формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони та забезпечення громадського порядку з метою оптимізації системи планування навчально-виховного процесу, його раціональної організації, удосконалення системи форм та методів навчання, упровадження авторських методик формування зазначеної якості.

Розроблена модель є структурним поєднанням елементів (блоків), які в сукупності відображають особливості формування готовності курсантів ВНЗ МВС до професійної діяльності, зокрема охорони та забезпечення громадського порядку. З урахуванням специфіки фахової підготовки майбутніх офіцерів правоохоронних органів та досвіду проектування моделей, описаного в наукових дослідженнях О. Миропольської, С. Полторака, О. Тогочинського, у структурі моделі виокремлено три складових: концептуальну основу (передбачає формулювання мети, завдань, основних закономірностей, функцій і принципів формування в майбутніх правоохоронців готовності до охорони та забезпечення громадського порядку); змістовно-процесуальний блок (описує педагогічні умови, етапи та методичне забезпечення процесу фахової підготовки офіцерів МВС до охорони й забезпечення громадського порядку); діагностично-результативний

блок (розкриває зміст структурних елементів зазначеної готовності, описує критерії, показники та рівні її сформованості в майбутніх офіцерів, відображає методику діагностики відповідної якості) (рис. 1).

У третьому розділі – **«Організація і результати дослідно-експериментальної роботи з впровадження педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку»** – висвітлено особливості організації, зміст і методику організації педагогічного експерименту, здійснено інтерпретацію його результатів.

Використання розробленої моделі формування готовності до охорони та забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки майбутніх офіцерів МВС дозволило цілеспрямовано сформувати в курсантів більш високий рівень зазначеної якості, що сприяло розвитку в них активного позитивного ставлення до професійної діяльності майбутнього офіцера, охорони та забезпечення громадського порядку, усвідомлених і ясних уявлень про її зміст та умови, засвоєнню способів практичної діяльності, формуванню здатності до актуалізації професійних умінь та навичок при вирішенні професійних завдань, формуванню адекватної самооцінки професійної підготовленості й особистісних якостей. Крім того, при проведенні формувального експерименту використано такі методи та дидактичні прийоми, як метод «круглого столу», метод аналізу конкретних практичних ситуацій, метод «мозкового штурму», диспут, рольові та ділові ігри, групові вправи, брейн-ринг, а також наявний потенціал навчального стажування.

Після реалізації формувального етапу експерименту проведено повторну діагностику сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в курсантів експериментальної (ЕГ, n=136) та контрольної (КГ, n=136) груп. За якісними характеристиками та рівнем сформованості зазначеної готовності ЕГ і КГ на початку формувального експерименту були подібними. Дослідно-експериментальна робота передбачала послідовне здійснення педагогічних заходів, спрямованих на формування й розвиток професійної готовності до охорони і забезпечення громадського порядку.

Оцінку контрольних заходів у курсантів ЕГ та КГ, які брали участь у педагогічному експерименті, здійснювала група експертів за розробленою методикою діагностування рівнів сформованості готовності до охорони та забезпечення громадського порядку. Висновки експертів узагальнено і внесено до табл. 1.

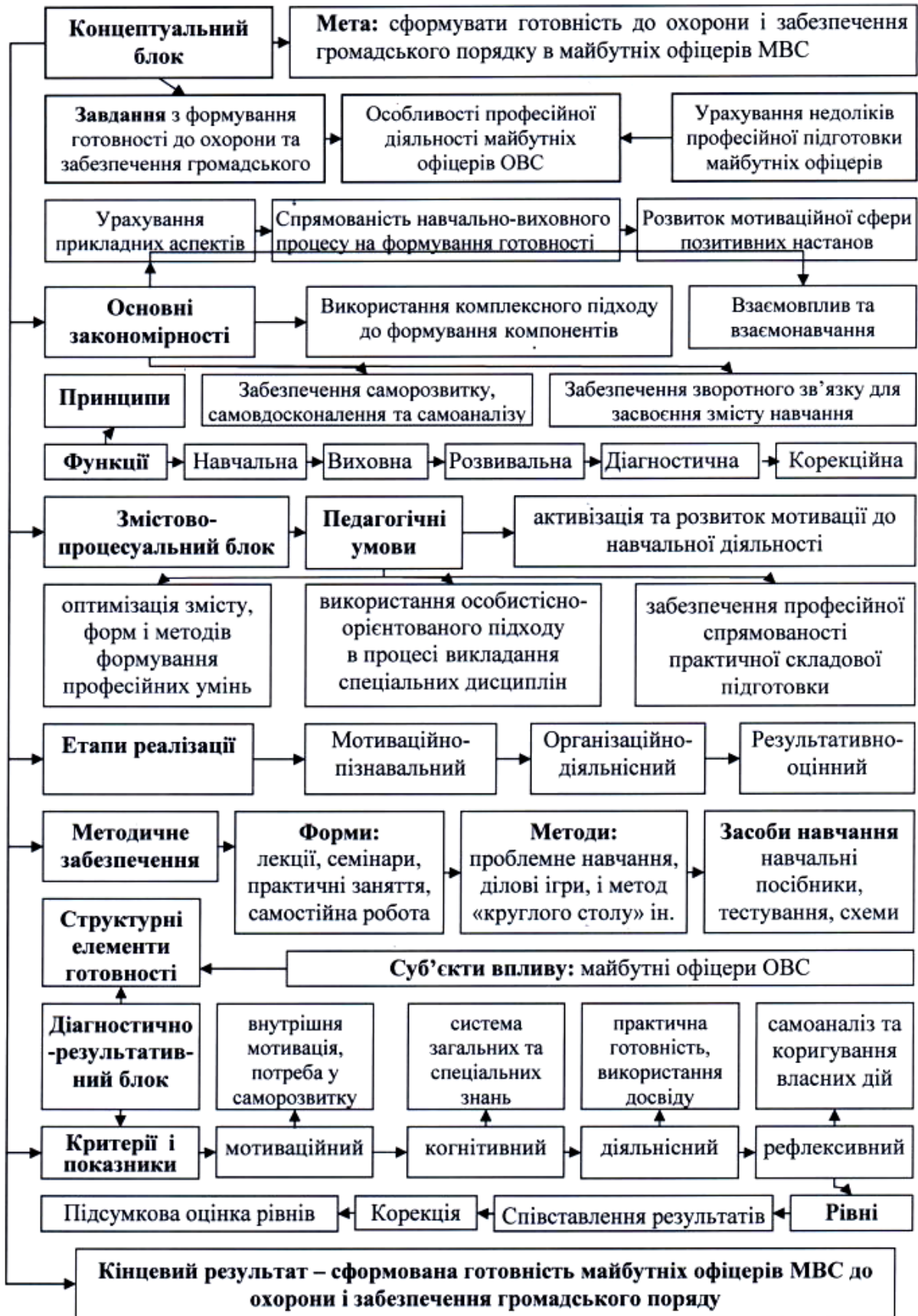

Рис. 1. Модель формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в майбутніх офіцерів МВС

**Динаміка формування готовності до охорони і забезпечення
громадського порядку на початку та в кінці експерименту
(ЕГ – 136 чол., КГ – 120 чол., %)**

Критерії	Рівні	Контрольна група		Експериментальна група	
		На початку	Наприкінці	На початку	Наприкінці
Мотиваційний	Високий	19,17	29,17	24,26	65,44
	Середній	40,00	33,33	42,65	22,05
	Низький	40,83	37,50	33,09	12,51
Когнітивний	Високий	31,67	31,67	23,53	58,83
	Середній	43,33	32,50	44,85	29,41
	Низький	25,00	35,83	31,62	11,76
Діяльнісний	Високий	21,67	29,17	17,65	66,19
	Середній	36,67	32,50	39,71	21,32
	Низький	41,67	38,33	42,65	12,51
Рефлексивний	Високий	28,33	30,00	20,59	66,91
	Середній	45,83	33,33	45,59	22,06
	Низький	25,84	36,67	33,82	11,03

Порівняльний аналіз результатів на початку і даних, отриманих наприкінці формування етапу експерименту, дозволив дійти висновку, що в ЕГ, на відміну від КГ, збільшилася кількість курсантів, які досягли за кожним із критеріїв більш високого рівня сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку. Динаміка якісних змін у складових готовності до охорони і забезпечення громадського порядку ЕГ підтверджує правильність сформульованої гіпотези. Достовірність результатів формування етапу експерименту та правильність зроблених висновків було підтверджено з використанням статистичного критерію φ^* Фішера. Отримані дані щодо результативності експериментальної роботи дозволяють констатувати про дієвість розробленої моделі формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку у майбутніх офіцерів готовності до охорони і забезпечення громадського порядку МВС.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дослідженні надано теоретико-методичне обґрунтування і результати експериментальної перевірки педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку.

1. Завдання підготовки майбутніх офіцерів у ВНЗ сьогодні обумовлені новими вимогами до професійної освіти. Характер завдань, що їх виконують структурні підрозділи МВС, вимагає від офіцерів високого рівня готовності до

охорони та забезпечення громадського порядку, яка є комплексним утворенням, що охоплює мотиваційну, когнітивну, діяльнісну та рефлексивну сфери майбутнього офіцера МВС, ґрунтується на теоретичних і практичних знаннях про особливості охорони й забезпечення громадського порядку, виявляється у здатності усвідомлювати значимість майбутньої професійної діяльності з охорони і забезпечення громадського порядку, розкривається та удосконалюється при виконанні відповідних службово-професійних функцій. Структура готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку складається з мотиваційного (інтерес та внутрішня мотивація до професії правоохоронця, охорони і забезпечення громадського порядку, бажання і потреба в саморозвитку), когнітивного (система загальних та спеціальних знань про особливості охорони і забезпечення громадського порядку, ерудованість), діяльнісного (практична готовність до професійних дій, охорони і забезпечення громадського порядку, використання набутого професійного досвіду) та рефлексивного (сформованість вольових професійних якостей, необхідних для охорони і забезпечення громадського порядку, самоаналіз та коригування своїх дій) компонентів.

Основними функціями готовності майбутніх офіцерів до охорони і забезпечення громадського порядку є: гностично-інформаційна, ціннісно-конструктивна, діяльнісно-інтегративна, формувально-розвивальна та аналітико-прогностична.

2. Головними критеріями та показниками готовності майбутніх офіцерів до охорони і забезпечення громадського порядку є: мотиваційний (професійно-значущі мотиви, бажання та прагнення бути професіоналом, здійснювати охорону і забезпечення громадського порядку; визнання професійних цінностей); когнітивний (знання законів, постанов, інструкцій та інших нормативно-правових актів щодо охорони і забезпечення громадського порядку; усвідомлення функцій, прав та обов'язків підрозділів органів МВС); діяльнісний (уміння забезпечувати захист життя, прав, свобод, власності, законних інтересів громадян, суспільства та держави; уміння вживати в межах компетенції невідкладних заходів щодо охорони громадського порядку; уміння аналізувати причини та умови, що сприяють учиненню злочинів у громадських місцях); особистісно-рефлексивний (усвідомлення себе як суб'єкта професійної діяльності, який здійснює охорону і забезпечення громадського порядку; сформованість позитивних особистісних якостей; здатність аналізувати власні дії, критично оцінювати результати діяльності з охорони і забезпечення громадського порядку). Залежно від сформованості, готовність до охорони і забезпечення громадського порядку в майбутніх офіцерів може виявлятися на низькому, середньому та високому рівнях.

3. Успішне формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку можливе завдяки впровадженню в навчально-виховний процес комплексу педагогічних умов: активізації та розвитку в курсантів мотивації до освітньої діяльності; забезпечення професійної спрямованості практичної складової підготовки майбутніх офіцерів у ВНЗ МВС; оптимізації змісту, форм і методів формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі

фахової підготовки; використання особистісно-орієнтованого підходу при викладанні спеціальних дисциплін.

4. Модель формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку містить концептуальний (визначення мети педагогічної діяльності, завдань, принципів та функцій, основних закономірностей діяльності з формування у курсантів готовності до охорони та забезпечення громадського порядку), змістовно-процесуальний (педагогічні умови формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку, етапи комплексної програми, методичне забезпечення) та діагностично-результативний блок (критерії, показники та рівні сформованості готовності, оцінювання та коригування проведених заходів).

5. Динаміка рівнів сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в курсантів експериментальної групи підтвердила дієвість обґрунтованих педагогічних умов та ефективність розробленої моделі. За результатами проведеного формувального експерименту виявлено статистично значущі зміни в рівнях сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в курсантів експериментальної групи: з 24,26 до 64,71 % збільшилась кількість курсантів з високим рівнем (у контрольній групі, відповідно, з 25,0 до 30,84 %) та зменшилась їх кількість із середнім (із 43,38 до 23,53 %) і низьким (з 35,2 до 11,74 %) рівнями. У контрольній групі, відповідно, із 41,67 до 33,33 % та з 33,33 до 37,50 %. Математична обробка результатів формувального експерименту підтвердила гіпотезу дослідження.

6. Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів проблеми формування в майбутніх офіцерів МВС готовності до охорони і забезпечення громадського порядку. Можливими напрямками подальших наукових пошуків є розроблення дидактичної системи формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку на основі інформаційно-комунікаційних технологій; удосконалення змісту нормативного і варіативного циклів спеціальних навчальних дисциплін в аспекті формування в майбутніх офіцерів МВС готовності до охорони і забезпечення громадського порядку, а також обґрунтування основних напрямів розвитку професійних умінь з охорони та забезпечення громадського порядку в системі післядипломної підготовки та на різних етапах професійного становлення офіцерів МВС.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Швець Д. В. Результати дослідно-експериментальної роботи з формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку у майбутніх офіцерів МВС / Д. В. Швець // Зб. наук. пр. НАДПСУ. Серія : педагогічні та психологічні науки. – Хмельницький : вид. НДПСУ, 2014. – № 4 (73). – С. 354–364.

2. Швець Д. В. Зміст та структура готовності майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку / Д. В. Швець // Зб. наук. пр. – Вип. 689. Педагогіка та психологія. – Чернівці : Чернівецький нац. у-т, 2014. – С. 185–194.

3. Швець Д. В. Особливості діагностики сформованості готовності майбутніх офіцерів Міністерства внутрішніх справ до охорони і забезпечення громадського порядку [Електронний ресурс] / Д. В. Швець // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України – 2014. – Вип. 2. – Режим доступу :

http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2014_2_14.pdf.

4. Швець Д. В. Модель формування готовності майбутніх офіцерів ОВС до охорони і забезпечення громадського порядку / Д. В. Швець // Вісник Національного університету оборони України : зб. наук. пр. – К. : НУОУ, 2014. – Вип. 4 (41). – С. 135–139.

5. Швець Д. В. Компетентнісний підхід у фаховій підготовці майбутніх офіцерів МВС України до охорони й забезпечення громадського порядку / Д. В. Швець // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : педагогіка і психологія : зб. наук. пр. – Вінниця : ТОВ Нілан ЛТД, 2014. – Вип. 41. – С. 300–304.

6. Швець Д. В. Обґрунтування педагогічних умов формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку у майбутніх офіцерів ОВС / Д. В. Швець // Зб. наук. пр. – Чернівці : Чернівець. нац. у-т, 2014. – Вип. 715. Педагогіка та психологія. – С. 181–192.

7. Швець Д. В. Підготовка майбутніх офіцерів-правоохоронців до охорони і забезпечення громадського порядку / Д. В. Швець // Науковий огляд : міжнар. наук. журн. – К., 2015. – № 1 (11). – С. 99–107.

8. Швець Д. В. Інтерактивні технології та методи навчання у фаховій підготовці майбутніх офіцерів МВС України / Д. В. Швець, Ю. Ю. Бойко-Бузиль // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2014 – Вип. 80. – С. 98–102.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

9. Швець Д. В. До проблеми формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку / Д. В. Швець // Сучасні інновації в педагогіці вищої школи : тези доп. наук.-теор. конф. (Київ, 29 листоп. 2013 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2013. – С. 112–114.

10. Швець Д. В. Підготовка майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку як актуальна проблема фахової підготовки / Д. В. Швець // Воздействие социальной среды на воспитание и формирование личности: классические и инновационные подходы к изучению проблематики : материалы II междунар. науч.-практ. конф. (Донецк, 5–7 марта 2013 г.). – Донецк : ООО «Цифровая типография», 2013. – С. 68–71.

11. Швець Д. В. До питання актуальності підготовки майбутніх офіцерів міністерства внутрішніх справ України до охорони і забезпечення громадського порядку в умовах сьогодення / Д. В. Швець // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України : тези VI Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 15 листоп. 2013 р.). – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2014. – С. 585–586.

12. Швець Д. В. До проблеми формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку / Д. В. Швець // Пріоритетні напрями розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук : зб. наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 19–20 верес. 2014 р.). – О. : ГО «Південна фундація педагогіки», 2014. – С. 115–117.

13. Швець Д. В. До проблеми професійної підготовки працівників державної кримінально-виконавчої служби України в умовах навчального закладу / Д. В. Швець, Ю. Ю. Бойко-Бузиль // Сучасна наука – пенітенціарній практиці : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24 жовт. 2013 р.). – К. : Ін-т кримінально-виконавчої служби, 2013. – С. 498–501.

14. Швець Д. В. Діагностика рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку / Д. В. Швець // Фактор розвитку педагогічних і психологічних наук XXI століття : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 12–13 верес. 2014 р.). – Х. : Східноукр. організація «Центр педагогічних досліджень», 2014. – С. 83–85.

15. Швець Д. В. До проблеми підготовки майбутніх офіцерів Міністерства внутрішніх справ до охорони і забезпечення громадського порядку / Д. В. Швець // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України : тези VII Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 21 листоп. 2014 р.). – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2014. – С. 273.

16. Забезпечення охорони громадського порядку під час проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу : метод. рек. / [Молотай В. А., Братель С. Г., Ірхін Ю. Б., Швець Д. В. та ін.] ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 120 с.

АНОТАЦІЇ

Швець Д. В. Підготовка майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти». – Національний авіаційний університет, Київ, 2016.

Дисертацію присвячено дослідженню проблеми формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку. Здійснено аналіз стану розроблення проблеми дослідження у психолого-педагогічній теорії та практиці; уточнено сутність, особливості змісту і структуру професійної готовності до охорони й забезпечення громадського порядку; визначено критерії (мотиваційний, діяльнісний, когнітивний, особистісно-рефлексивний), конкретизовано їх показники та охарактеризовано рівні (низький, середній і високий) сформованості зазначеної готовності. Розроблено модель, обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в майбутніх офіцерів МВС (активізація та розвиток мотивації до навчальної діяльності; забезпечення професійної спрямованості практичної складової підготовки майбутніх офіцерів у

ВНЗ; оптимізація змісту, форм і методів формування професійних умінь; використання особистісно-орієнтованого підходу при викладанні спеціальних дисциплін).

Ключові слова: професійна підготовка, формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку, майбутні офіцери МВС, педагогічні умови, курсанти.

Швец Д. В. Подготовка будущих офицеров МВД Украины к охране и обеспечению общественного порядка в процессе профессиональной подготовки. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – «Теория и методика профессионального образования». – Национальный авиационный университет, Киев, 2016.

Диссертация посвящена исследованию проблемы формирования готовности будущих офицеров МВД к охране и обеспечению общественного порядка.

В первой главе диссертации – «Теоретические основы подготовки будущих офицеров МВД Украины к охране и обеспечению общественного порядка» – осуществлен анализ состояния разработки проблемы исследования в психолого-педагогической теории и практике; проанализированы научные подходы к профессиональной подготовке будущих офицеров МВД Украины в педагогической теории и практике; обобщены современные требования к работникам правоохранительных органов в контексте их профессиональной подготовки касательно охраны и обеспечения общественного порядка; уточнено содержание ключевых понятий исследуемой темы: «готовность», «профессиональная готовность», «готовность к охране и обеспечению общественного порядка»; уточнены сущность, особенности содержания, структуры и функции профессиональной готовности будущих офицеров МВД Украины к охране и обеспечению общественного порядка.

В структуре готовности будущих офицеров МВД Украины к охране и обеспечению общественного порядка выделены следующие компоненты: мотивационный, когнитивный, деятельностный и рефлексивный.

Во втором разделе – «Научно-методическое обоснование педагогических условий и моделирование процесса подготовки будущих офицеров МВД Украины к охране и обеспечению общественного порядка» – определены и обоснованы критерии (мотивационный, когнитивный, деятельностный и личностно-рефлексивный), конкретизированы их показатели и охарактеризованы уровни – низкий, средний и высокий формирования указанной готовности; определены факторы, существенно влияющие на формирование готовности будущих офицеров к исполнению своих служебных обязанностей; выявлено реальное состояние готовности будущих офицеров к охране и обеспечению общественного порядка. Определены и обоснованы педагогические условия (активизация и развитие мотивации к учебной деятельности, обеспечение профессиональной направленности практической составляющей подготовки будущих офицеров в вузах; оптимизация содержания, форм и методов формирования профессиональных умений, использование личностно-ориентированного подхода при преподавании

специальных дисциплин). Разработана модель формирования готовности будущих офицеров МВД к охране и обеспечению общественного порядка в процессе профессиональной подготовки.

В третьем разделе – «Организация и результаты опытно-экспериментальной работы по внедрению педагогических условий формирования готовности будущих офицеров МВД к охране и обеспечению общественного порядка» – раскрыты особенности организации, содержания и методика организации педагогического эксперимента, изложены и проанализированы результаты экспериментальной работы по формированию готовности будущих правоохранителей к охране и обеспечению общественного порядка, доказывающие эффективность обоснованных педагогических условий и научно обоснованной модели формирования указанной готовности.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, формирование готовности к охране и обеспечению общественного порядка, будущие офицеры МВД, педагогические условия, курсанты.

Shvets D. V. Training of future officers of MIA of Ukraine to maintain public order during professional training. - Manuscript.

Thesis for a candidate's degree by specialty 13.00.04 – «Theory and Methods of Professional Education» – National Aviation University, Kyiv, 2016.

Thesis deals with the problem of formation readiness of future officers of the Interior Ministry to ensure security and public order. The analysis of the state of development of research problems in psychological and pedagogical theory and practice; the essence, especially the content and structure of professional preparedness for health and public order; defined criteria (motivation, activity, cognitive, personality-reflective) specified and described their performance level (low, medium and high) forming the said tender.

The model, grounded and experimentally tested pedagogical conditions of formation of readiness for security and public order in the future officers of the Interior Ministry (activation and development of motivation in learning activities, ensuring professional orientation practical component of training future officers in universities; optimization of content, forms and methods formation of professional skills, the use of person-centered approach in teaching special subjects).

Key words: professional training, formation preparedness and protection of public order, the future officers of the Interior Ministry, pedagogical conditions, students.